

Resnica o Natu

VLADA JE S PROPAGANDNIM LETAKOM URADA ZA INFORMIRANJE NATOPIS NA SLOVENSKE
DOMOVE POSLALA NA DESETINE NERESNIC
IGOR MEKINA

Po treh mesecih neprestanega upadanja javnomnenjske podpore članstvu Slovenije v zvezi Nato se je vlada odločila neugodno razpoloženje javnosti spremeniti s serijo enostranskih nastopov zagovornikov slovenskega članstva v severnoatlantski zvezi in s propagandnim letakom urada za informiranje. Oglejmo si nekaj prepričljivih argumentov proti vstopu v Nato, ki jih želi vladna pronatovska propaganda zaobiti z neresnicami.

STROŠKI ŠIRITVE

Strošek članstva Slovenije v Natu nikakor ne bo samo "članarina, ki jo država prispeva v skupni proračun zveze", in naj bi za našo državo znašala od 1,5 do 3 milijone dolarjev na leto, kar je "450 SIT na prebivalca" oziroma "pol cene kino vstopnice", kot bi nas v letaku slovenskega ministrstva za resnico radi prepričali pronatovski propagandisti. Ta strošek je precej višji in po znanih podatkih krepko presega dva tisoč evrov na glavo prebivalca. Analize znanega inštituta RAND so pokazale, da bi pristop Poljske, Češke, Madžarske in Slovenije k Natu v desetih letih stal 42 milijard dolarjev, pri namestitvi mobilnih zračnih in kopenskih sil pa bi se stroški povečali na 110 milijard dolarjev. Strokovnjak inštituta RAND Richard Kuegler predvideva podoben znesek stroškov širitve - 100 milijard dolarjev. Proračunski odbor ameriškega kongresa se je ustavil pri 124,7 milijarde dolarjev za štiri članice, vendar bi po ugotovitvah uglednega inštituta Cato (ta naj bi bil zelo blizu političnim krogom v Washingtonu) cena prve širitve Nata na vzhod dosegla celo 167 milijard dolarjev. Če bi sprejeli 12 članic, pa World Policy Institute napoveduje, da se bodo stroški širitve povzpeli na najmanj 500 milijard dolarjev v trinajstih letih. A še ta predvidevanja po mnenju analitikov pomenijo le "zelene" zneske. Večino stroškov bodo imele nove članice. Zato je poljski parlament že odobril povečanje stroškov za obrambo za 2,3 odstotka na 3 odstotke bruto družbenega proizvoda in dvakratno povečanje sedanjih stroškov za obrambo do konca leta 2002, čeprav to podpira le 16 odstotkov Poljakov. Litva je obrambni proračun že povečala s 3,3 odstotka na skoraj 6 odstotkov BDP. Slovenska vlada je v svoje programe zapisala nekaj podobnega; še pred odločitvijo o profesionalizaciji vojske je predvidevala postopno povečanje proračuna za 1,87 na 2,3 odstotka BDP. Strokovnjaki za ministrstva za obrambo so nujno povečanje stroškov zaradi profesionalizacije razširili celo na 2,5 do 3 odstotke BDP. Propagandno gradivo urada za informiranje kljub temu navaja le najnižjo, sedanjo (1,5 odstotka BDP) stopnjo obrambnega proračuna in med stroške šteje le "članarino".

Tudi v študiji ameriškega obrambnega ministrstva iz leta 1997 o razširitvi Nata s tremi novimi članicami so med "neposredne stroške širitve" vključeni samo stroški "komunikacij, vaj in sprejemnih objektov za okrepitev". Vendar analitiki opozarjajo na "skrite stroške širitve", ki jih raziskave sploh ne zajemajo. Ameriško obrambno ministrstvo je na primer za to, da bi prišlo do "sprejemljivih" stroškov širitve članstva, v svoji "analizi" predvidelo, da bodo nove članice čez deset let od sedanjih članic kupovale 50 let stare radarske sisteme Hawk, katerih življenjska doba je (največ) 30 let. Skladišča streliva naj bi zadostovala le za 10 dni bojevanja, ameriško obrambno ministrstvo pa ni predvidelo gradnje podzemnih skladišč goriva, pač pa je računalo, da bomo tudi v vojni kupovali gorivo na prostem trgu. Popravljen, realistična analiza inštituta Cato je zato namesto 27 do 35 milijard dolarjev stroškov navrgla kar za okoli 69 milijard dolarjev realnejših stroškov vstopa v Nato. Pri tem bodo nove tri članice morale celo za nižji predvideni znesek (35 milijard dolarjev) "dvigniti svoje letne obrambne stroške za 60 do 80 odstotkov" in "10-krat povečati naložbe v raziskave in razvoj orožja". To bo težko, saj "raziskave javnega mnenja kažejo, da javno mnenje v državah v tranziciji ne podpira naložb v obrambo". Ob tem ZDA ne nameravajo pokriti več kot 7 do 10 odstotkov stroškov širitve. Količinski bodo stroški iz te perspektive, je težko predvideti; če bodo stroški treh članic v desetih letih po milijard dolarjev na milijon prebivalcev, verjetno tudi slovenski ne bi bil manjši; tisoč dolarjev na glavo prebivalca pa je tudi iz slovenskega zornega kota kar precej več kot "pol vstopnice za kino", kot pravi vlada.

BREZ NEVARNOSTI?

Niti največji zagovorniki Nata ne morejo locirati resne nevarnosti, ki bi pretila evropskim državam. Celotno mnenje ameriškega obrambnega ministrstva o stroških širitve iz leta 1997 tako na primer temelji na dveh postavkah - prvič, da "je malo verjetno, da pride do neposredne ogroženosti ozemlja novih članic s konvencionalnim orožjem v bližnji prihodnosti" in da bi se takšna ogroženost, "če bi se sploh pojavila", morala "razvijati dolga leta". Če torej nevarnosti ni in je tudi po Natovih predvidevanjih še lep čas ne bo, res ni povsem jasno, zakaj bi morali že jutri v Nato. "Argument, češ da bodo nove in stare članice Nata morale preoblikovati in izboljšati svoje oborožene sile, če se Nato razširi ali ne, je sumljiv. Mnenje ameriškega obrambnega ministrstva o okolju z majhno nevarnostjo in domneva, da bodo nove članice preoblikovale in izboljšale svoje oborožene sile, si nasprotujeta. Le zakaj bi to storile, če ne vidijo nevarnosti?" se sprašujejo ameriški analitiki inštituta Cato v študiji o "velikih stroških širitve Nata".

Nato se v javnosti prodaja kot preprosta obrambna zveza, čeprav je veliko več kot le to. Že v strateškem konceptu iz leta 1991 so članice zveze potrdile privrženost doktrini "zastraševanja". Nato v svoji doktrini zagotavlja, da se na akcije "nasprotnikov" ne bo odzval na vnaprej določen način, temveč "fleksibilno", to pomeni, da je na napad s konvencionalnim orožjem mogoče odgovoriti tudi z jedrskim orožjem. To razglašajo vojaški blok, ki ga sestavljajo najbolj oborožene države na svetu. Nato v svojih strateških dokumentih uvaja tudi operacije "podpore miru", ki niso klasične "mirovne" operacije. Z uvajanjem zastraševanja in "fleksibilne reakcije" so suspendirana načela nepristranosti, transparentnosti in omejene uporabe sile. Slovenija bi se z vključitvijo v Nato torej vključila v obrambno zvezo, ki temelji na nepredvidljivem zastraševanju nečlanic, grožnjah s silo in z jedrskim orožjem in s staljša legitimnosti vprašljivi uporabi poklicnih vojakov predvsem v bojnih, ne le v mirovnih misijah v tujini.

POGODBA "NA KOLESIH"

"Novi Nato" je zelo daleč od svojih zgolj "obrambnih" temeljev tudi zato, ker je zaradi stalnih sprememb strateških dokumentov postal mehanizem za posredovanje zunaj ozemlja članic brez mandata OZN. Dokumenti iz leta 1949, ki jih navajajo propagandisti slovenskega urada za informiranje, nimajo veliko zveze z realnostjo danes. Washingtonska pogodba je po načelu, "če nihče ne ugovarja, spremembe veljajo kot sprejete", izmaličila vrsto izvirnih določil pogodbe. Neki nemški ustavni pravnik jo je zato poimenoval "pogodba na kolesih", ker se tako "presenetljivo" in brez posega v osnovno besedilo spreminja sproti, brez dolgih razprav in predvsem po volji večjih članov na čelu z ZDA. Tako "kreativno" je predručeno tudi območje delovanja Nata. To je omejeno na članice Nata samo pri obrambi, drugače pa ne. Kadar se Nato brani, načeloma brani le članice. Kadar se odloča za posredovanje, pa dela to po prosti presoji in ne glede na geografske omejitve. OZN, sodeč po javnih izjavah, v najboljšem primeru šteje ne za sebi nadrejeno, pač pa za sebi enako ali celo podrejeno organizacijo. V posebni resoluciji, ki so jo članice Nata sprejele leta 1998, predvideva "najširšo legitimnost" za "akcije zunaj 5. člena", torej za napade in posredovanje, hkrati pa mora biti Nato "pripravljen delovati tudi, če Varnostni svet OZN ne bo mogel izpolniti svoje naloge varovanja miru in varnosti". S tem je Nato praktično suspendiral OZN, pri čemer med mednarodnimi pravniki skoraj ni dvomov o tem, da je takšen način delovanja očitna kršitev mednarodnega prava.

Glavni moto Nata je bil dolgo "držati Rusijo zunaj, Ameriko znotraj in Nemce spodaj" (To keep teh Russians out, Americans in and Germans down). Združevanje evropskih držav v Evropski uniji to logiko bistveno spreminja. Da želi biti EU v primerjavi z ZDA vse bolj enakopravna in da tega ne more doseči skozi Nato, pač pa skozi oblikovanje svojega koncepta varnosti in lastnih sil, je jasno vsaj že od začetka devetdesetih let. V političnih smernicah za nemškega obrambnega ministra je bilo novembra 1992 zapisano, da "v svetovnem kontekstu Evropa lahko trajno obstane samo kot politična unija" in da ima lahko samo takšna "odnos enakopravnega partnerja s Severno Ameriko". Tudi v znanem Tindemanovem poročilu Evropskemu parlamentu iz leta 1996 je jasno zapisano, da "EU brez skupne varnostne in obrambne politike ne bo mogla imeti uspešne zunanje politike ob sočasni uporabi vojaškega pritiska". Zato je strateško pomembna odločitev o krepitvi evropske varnosti v evropskih obrambnih strukturah, evropske države pa si danes prizadevajo zgraditi svoj satelitski vohunski sistem in od ZDA neodvisne bojne sisteme. V prehodnem času vsi seveda še naprej trdijo, da so "ZDA vodilna sila zahodne zveze", vendar je smer razvoja jasna. Če Slovenije torej v doglednem času nihče ne bo ogrožal, je utemeljeno vprašanje, zakaj bi morala že danes z visokimi stroški v Nato in zakaj raje ne sodeluje pri oblikovanju evropskih varnostnih struktur. Priključevanje Natu ni niti moderno niti nujno in postaja vsak dan bolj - antievropsko.

LAŽNA ZAGOTOVILA

Zveza Nato naj bi članicam zagotavljala varnost z znamenitim 5. členom washingtonske pogodbe, ki sicer res zagotavlja pomoč napadeni članici, vendar sočasno določa, da se bodo vse članice "sporazumele", kakšno pomoč bodo ponudile napadeni državi. To lahko povzroči veliko neenakost med bolj in manj pomembnimi članicami, tako da lahko nastane položaj, ko se neka država zaplete v regionalno vojno, druge članice pa ji pomagajo le s humanitarno in gospodarsko pomočjo. Nekateri analitiki zato 5. členu washingtonske pogodbe pripisujejo bolj deklarativni značaj. Peti člen je bil prvič, in še to bolj iz medijskih razlogov, uporabljen ne za obrambo kakšne majhne članice zavezništva, temveč v obrambo ZDA po terorističnih napadih 11. septembra lani. Kaj se zgodi, ko se spopadejo člani Nata, smo videli pred tremi desetletji. Čeprav sta bili Turčija in Grčija pod vladavino avtoritarnih režimov sprejeti v Nato, je bilo zavezništvo tiho, ko je Turčija zasedla Ciper. Nato je v svoje zavetje brez nasprotovanja sprejel tudi Portugalsko pod Salazarjevo diktaturo, prenašal grško vojaško hunto in mirno opazoval turške genocidne pogrome proti kurdskega prebivalstvu. Nobenih resnih zagotovil ni, da bi ob napadu kakšne sosedne na Slovenijo Nato deloval v korist naše države. Celotno zagotovila evropskih obrambnih struktur so iz tega zornega kota bolj obvezujoča od zagotovil Nata. Člena 2 in 4 pogodbe o Zahodnoevropski uniji na primer vsaj brezpogojno določata samodejno dolžnost vseh članic, da pomagajo napadeni državi. Navedbe vladnih propagandistov o tem, da EU "ne namerava zagotavljati kolektivne varnosti", so zato neresnične.

NOVI DOLŽNIKI

Da je širitve predvsem v interesu ZDA, kažejo tudi izjave ameriških uradnikov. Nekdanji ameriški poveljnik Natovih sil v Evropi Wesley Clark je lani, ko je pričeval pred ameriški kongresniki, potrdil, da ZDA "širitev doslej še ni stala nič". Še pred sprejetjem Poljske, Češke in Madžarske pa se je leta 1997 zreklo namestniku ameriškega ministra za finance Lawrenceu Summersu, ko je govoril o "ekonomskih prednostih širjenja Nata". Srednja Evropa je po njegovem "bistvenega pomena za ekonomsko prihodnost", ker je kljub vsem težavam to "najdejavnejša evropska regija". Podatki o rasti ameriškega izvoza v te države so zapisani z dvomestnimi števili. Od širitve si veliko obetajo tudi ameriška podjetja. Samo nakup novih letal in spremljajoče opreme v treh novih članicah Nata bo vreden najmanj 11,4 milijarde dolarjev. Romunija bo kupila ameriška letala F-16 in 96 helikopterjev Bell Cobra. Češka, Poljska, Slovenija in mnoge druge države so že dalj časa dobre stranke ameriške vojaške industrije. Protinabave, določene v slovenskih pogodbah o nakupih orožja, so se izkazale za gradove v oblakih, domača vojaška industrija pa zaradi prepovedi ameriških oblasti ne sme izvažati tankovskih cevi in optičnih merilnikov niti v države, ki bi redke izdelke slovenske vojaške industrije rade kupile. Študija Nata o širitvi jasno zapoveduje, da bodo nove članice "morale od vsega začetka prispevati svoj finančni delež pri vseh novih programih aktivnosti". Štiri višegradske države naj bi se v ZDA zadolžile za okoli 25,8 milijarde dolarjev. Ameriška vlada je že odobrila 1,5 milijarde dolarjev posojil za prodajo ameriškega orožja novim članicam, največ denarja pa dobiva CEDL, srednjeevropski posojilni sklad, ki dela po navodilih Pentagonovega programa za financiranje tujih oboroženih sil (FMF). S temi skladi lahko Pentagon brez težav premami vojske in politične elite v tranzicijskih državah in si zagotavlja svetovno prevlado.

JEDRSKO OROŽJE IN BAZE

Pred natanko 40 leti je tedanji minister za zunanje zadeve Poljske Rapacki predlagal območje brez jedrskega orožja v srednji Evropi, ki bi ga sestavljale obe Nemčiji, Češka in Poljska. Ob umiku sovjetske vojske iz vzhodne Evrope je bil Nato celo pripravljen zagotoviti, da ne bo namestil jedrskega orožja na ozemlju novih članic. To je danes preteklost. Češka je spremenila ustavo, da bi lahko sprejela jedrsko orožje, Slovenija pa je podobno dovolila vplutje ladij z jedrskim orožjem v svoja pristanišča. Nove članice lahko sodelujejo v pogodbi, ki določa namestitve jedrskega orožja na ozemlju članic, iz leta 1964. Mnoge nove države si namestitve jedrskega orožja celo želijo iz "varnostnih" oziroma prestižnih razlogov. V Natu še ni bilo zavrnitve take zahteve. Toda namestitve jedrskih izstrelkov v novih članicah je hkrati kršitev pogodbe o neširjenju jedrskega orožja, zato jo želijo ZDA suspendirati. Vse to je povezano z načrti Nata. Ta res še ni razglasil načrtov za premik svojih enot proti vzhodu, vendar se jim ni niti odpovedal. Tudi postavitve novih baz je bistvo novega koncepta in jo zelo jasno omenja Natova študija o širitvi. "Prisotnost sil zavezništva na ozemlju članic prispeva h krepitvi zmožnosti zavezništva, da pripomore h krepitvi njenih temeljnih varnostnih nalog, krepitvi in potrjevanju kohezije, solidarnosti in zaupanja." Poleg tega omogoča, "da se na grožnjo z napadom Nato odzove prej in pridobi več časa za pripravo okrepitev". Nato si je prav tako zagotovil možnost, da premešča enote "z ozemlja starih na ozemlja novih članic". To spominja na čase, ko je načelnik ameriškega generalštaba Omar Bradley ob ustanovitvi Nata leta 1949 prepričeval ameriški kongres, da "ZDA ne nameravajo namestiti enot na stari celini". Dve leti kasneje, ko je bila pogodba o Natu varno podpisana, so v Evropo že prispele prve štiri ameriške divizije.

REALNOST NEUVRŠČENOSTI

Ali torej "neutrlnost za Slovenijo res ni realna alternativa"? Kot tranzicijska država srednje in jugovzhodne Evrope je Slovenija dosegla velike uspehe. Če bi ostala zunaj Nata, bi bila tudi zaradi svoje tradicije neuvrščena v vojaške bloke kot drugačna država lahko most med Vzhodom in Zahodom. Ko bi postala država EU, bi bila sprejemljiva za zahodne države, Rusijo in jugovzhodno Evropo. Lahko bi bila članica Partnerstva za mir in evropskih varnostnih struktur, lahko bi počasneje in ceneje profesionalizirala vojsko in ostala bolj zvesta ne "zgodovinski intuiciji", pač pa svoji zgodovinski tradiciji. Bila bi slovanska Finska na stičišču Balkana in srednje Evrope, ne nevtralna, vendar samostojna država. Orožje bi lahko kupovala tam, kjer bi bilo dovolj kakovostno in poceni, na Zahodu in Vzhodu, brez vezave političnega kapitala. Njena diplomacija bi dobila prostor za delovanje, ki ga izgublja s politiko prilizovanja Natu. S članstvom v EU in stabilnim gospodarstvom pa bi za svojo varnost storila več kot z zadolževanjem za nepotrebno orožje.

NATOPISEMSKA LAŽ

Z Natom bo ceneje!

Svoj argument za vstop v Nato, da bomo "prihranili pri izdatkih za obrambo", je vlada sama sesula na tretji strani Natopisa. Poleg tega da priznava, da bo Natu treba plačevati članarino (čeprav le v višini pol kino vstopnice na prebivalca) in da bo treba plačati tudi sredstva za delovanje svojih tujih predstavništev v Natu, odkrije tudi, da moramo kljub včlanitvi v Nato povečati delež proračunskih obrambnih izdatkov z 1,5 % BDP na 2 % BDP.

Vlada nam je potem predstavila spodnjo tabelo, s katero želi dokazati, kako drago je biti nevtralen. Nekako pa je "pozabila" dodati ustrezna pojasnila k tabeli in primerljive podatke za članice Nato.

država - na prebivalca

Slovenija - 179 \$
Irska - 229 \$
Avstrija - 262 \$
Švedska - 644 \$
Finska - 370 \$
Švica - 512 \$

Z napovedanim povečanjem vojaških izdatkov z 1,5 % na 2 % BDP bo slovenski obrambni proračun na prebivalca zrasel na okoli 250 ameriških dolarjev in tako postal povsem primerljiv z Irsko in Avstrijo. Torej si Slovenija lahko privoščiti enako "drago" nevtralno varnost kot omenjeni deželi.

"Pozabljeni" podatki za članice Nata pa dokazujejo vse prej kot rentabilnost članstva.

država - na prebivalca

Belgija - 428 \$
Danska - 604 \$
Francija - 789 \$
Grčija - 617 \$
Italija - 407 \$
Luxemburg - 405 \$
Nemčija - 478 \$
Norveška - 815 \$
Vel. Britanija - 535 \$

Še najbolj potraten so ZDA, ki letno porabijo 1009 dolarjev za vojaško obrambo na prebivalca. Če Natove obrambne stroške primerjamo s svetovnim povprečjem (130 dolarjev na prebivalca), ugotovimo, da je ta vojaška zveza najdražja na svetu. Med navedenimi vladnimi primeri "drage nevtalnosti" imajo Finska, Avstrija in Irsko bistveno nižje vojaške izdatke kot večina članic Nata.

Med "vročimi odgovori" na tretji strani Natopisa najdemo tudi očitno laž. Vlada v 3. točki pravi "Po podatkih študije o širitvi zveze NATO porabi Švica na vojaka petkrat več denarja kot Slovenija." Preprosta kalkulacija iz priložene tabele nam pove, da je pravi mnogokratnik zgolj 3,47 (in ne 5). A celo ta podatek je zavajajoč, če upoštevamo, da lahko vsak količnik napihneš na dva načina: ali tako, da povečaš številnik, ali pa tako, da zmanjšaš imenovalac (v tem primeru relativno število vojakov). Malo drugačna statistika pove, da Švica (1,1 % BDP) za vojaške izdatke porabi manj kot Slovenija (1,5 % BDP). Tudi druge "drage" nevtalne države porabijo manj kot mi za vojaške izdatke (Avstrija 0,8 % BDP, Finska 1,2 % BDP in Irsko 0,8 % BDP).

Natančneje prebiranje gradiva, ki ga je vlada navedla kot vir za gornjo tabelo, razkrije tudi, da je Slovenija precej privlačna za Nato. Na lestvici od 1 do 10 je skupna ocena Slovenije glede pripravljenosti in privlačnosti za Nato 8,4. Na svetu sta le dve državi, ki sta po enaki oceni za Nato vabljivejši: Avstrija (10,0) in Švedska (8,6), obe po lastni izbiri nevtralni državi. Po vabljivosti nam komaj sledijo Slovaška (7,7), Finska (7,1) in Estonija (5,9). Vse ostale države imajo ocene nižje od 4,6. Po preučitvi dokumenta se zdi, da Slovenija z odlašanjem članstva privlačnost za Nato samo pridobiva.

Vir: enak vir kot Natopis, Širitev zveze NATO 2000-2015, [Določila in posledice za načrtovanje in razvoj obrambe, podatki za leto 1999-2000](#).

Janez Klobčar

S SODELOVANJEM DO POPUSTA

Nacionalna pošta se je postavila na pronatovsko stran

Na vrhu Natopisa, zgoraj na prvi strani tega vladnega propagandnega fiaska, je z majhnimi modrimi črkami zapisano: "*V rokah držite enega od 683.000 izvodov Natopisa, s katerim Vlada Republike Slovenije - v sodelovanju s Pošto Slovenije ...*" Kakšno je to sodelovanje, na natopisnih straneh ni pojasnjeno, jasneje pa to postane s sporočilom za medije, ki ga je vladni urad za informiranje poslal različnim uredništvom. V njem je poleg drugega novinarskega balasta zapisano, da je "*natisnjen in do nabiralnika dostavljen posamičen izvod Natopisa naročnika Urad vlade za informiranje stal 24 SIT (z DDV in dostavo!)*". Natopis je državo stal 16.235.600 tolarjev, od tega je bila največja postavka distribucija 683.000 izvodov Natopisa po ceni 13,20 tolarja za izvod. Sprehod po ceniku Pošte Slovenije pokaže, kaj pomenita besedi "v sodelovanju". V ceniku poštne storitve za tiskovine je namreč zapisano, da distribucija tiskovine do 20 g stane 31 tolarjev. Pošta je torej Natopis distribuirala za več kot enkrat nižjo ceno kot druge pošiljke. Navadna znamka na čisto navadnem pismu navadnega državljanca stane skoraj 18 tolarjev več kot stane navaden Natopis nenavadno slovensko državo.

Pri Pošti Slovenije imajo za tolikšen popust čisto pragmatično razlago: "*Ta cena je posledica velikosti celotne distribucije. Tolikšna oddaljitve od osnovne postavke je normalna, podobne dogovore imamo tudi z drugimi naročniki, za katere opravljamo takšne storitve.*" Kljub vsemu je količinski popust, ki znaša skoraj 60 odstotkov, najmanj nenavaden. Pošta pa s takšnim popustom ni ogojufala le sebe, ampak tudi državo. Če bi bila cena distribucije višja, bi seveda država morala plačati večji DDV. Pri izhodiščnih 31 tolarjih je ta 5,17 tolarja, pri končnih pa 2,20. Z drugimi besedam: država je zaradi dogovorjenega popusta plačala več kot 2 milijona tolarjev nižji davek.

Sicer pa se obeta še kar nekaj tovrstnih pošiljk na domove državljanov. V nabiralnike bodo prihajali novi vladni pozivi: Natodopisnice, Natopiročniki, različne knjižice in še kakšen Natopis po potrebi. In po vsej verjetnosti bo tudi pri tem pomagala Pošta Slovenije. In cena propagande tudi takrat ne bo previsoka.

Jure Trampuš

ŽRTEV KOT SREDSTVO

Drugega julija 1991 je bila na naslovnici Mladine objavljena barvna fotografija. Na njej je bil tedanji minister za informiranje **Jelko Kacin**, ki si je ogledoval pokrita trupla vojakov. Fotografija je bila posneta v Rožni dolini v Ljubljani. Eden izmed umrlih vojakov je bil **Toni Mrlak**, slovenski častnik v JLA, ki je delal za teritorialno obrambo. Tragična nesreča se je zgodila, ko je protizračna obramba slovenske TO nad Ljubljano sestrelila njegov helikopter. Toni Mrlak je nameraval prestopiti na slovensko stran, v helikopterju pa je prevažal kruh. Kasneje je slovenska država v spomin na tragični dogodek v Rožni dolini postavila spomenik.

Očitno pa je zgodovinski spomin naših politikov zelo kratek. V Natopisu je tako zapisano: "*Cena varnosti je pogosto videti previsoka, če jo gledaš iz ljubelega miru. Če pa se spomniš tankov na mariborskih ulicah in helikopterja nad Rožno dolino v prvih dneh slovenske samostojnosti ...; tedaj veš: družba demokratičnih držav Evrope in Severne Amerike z naj sodobnejšo opremo in vrhunsko izurjenimi strokovnimi kadri je varna družba.*" Vlada je tragedijo v Rožni dolini izrabila za retorično sredstvo v boju za Nato. To ni samo površnost, je metafora posameznikov, ki za dosego svojih ciljev očitno ne izbirajo sredstev. Direktorica vladnega urada za informiranje **Alja Brglez** je pred kamerami POP TV na vprašanje o tem odgovorila: "*Vsi se spominimo, v tem se strinjam, tega primera sestreljenega letala kot simbola, kako hudo je lahko. Kakšne žrtve je mogoče pretrpeti tudi, ko je na videz država varna.*" Očitno se ne spomni primera, ki ga omenja kot žrtev. Nad Rožno dolino namreč ni bilo sestreljeno letalo, pač pa helikopter. Država takrat na videz seveda ni bila varna. In če se že omenjajo žrtve, bi bilo primerneje omenjati kakšne druge, ne pa tiste, ki so bile posledica slabe komunikacije med slovenskimi vojaki.

Jure Trampuš